

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **R. P.** skazanego z art. 197 § 2 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 20 czerwca 2024 r.,
kasacji, wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie
z dnia 28 września 2023 r., sygn. akt VII Ka 545/23
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Biskupcu
z dnia 6 czerwca 2023 r., sygn. akt II K 61/23,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. J. (Kancelaria Adwokacka w O.) kwotę 2361,60 złotych w tym VAT (dwa tysiące trzysta sześćdziesiąt jeden złotych 60 groszy) tytułem**

**wynagrodzenia za obronę z urzędu w postępowaniu przed Sądem
Najwyższym, w tym za sporządzenie i wniesienie kasacji.**

Małgorzata Wąsek-Wiaderek Michał Laskowski Paweł Wiliński

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Biskupcu, wyrokiem z dnia 6 czerwca 2023 r. sygn. II K 61/23, uznał R. P. za winnego przestępstw z art. 197 § 2 k.k., 190 § 1 k.k. i z art. 216 § 1 k.k. i wymierzył mu za nie kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, które sprowadził do kary łącznej roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok ten zaskarżony został apelacją prokuratora na niekorzyść R. P. W apelacji tej zakwestionowano część wyroku dotyczącą orzeczenia o karze i zarzucono obrazę prawa materialnego, to jest art. 41 § 1a i § 4 k.k. Prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez przyjęcie art. 41 § 1a i § 4 k.k. w zw. z art. 43 k.k., za podstawą prawną orzeczonego zakazu kontaktowania się oskarżonego z pokrzywdzonymi.

R.P. wniósł o doręczenie mu wyroku Sądu Rejonowego w Biskupcu wraz z uzasadnieniem, przy czym w piśmie skierowanym do tego Sądu napisał: „Nie zgadzam się z orzeczeniem sądu na mój wyrok”. Oskarżonemu doręczono odpis wyroku z uzasadnieniem.

Sąd Okręgowy w Olsztynie, wyrokiem z dnia 28 września 2023 r., sygn. VII Ka 545/23, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Biskupcu w ten sposób, że jako podstawę orzeczonego zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonymi przyjął przepisy art. 41 § 1a i § 4 k.k. W pozostałym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy, przy czym w części wstępnej wyroku odnotowano, że zapadł on po rozpoznaniu apelacji prokuratora na niekorzyść oskarżonego.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca R. P. Zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie w całości i zarzucił rażące naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na treść tego orzeczenia:

- tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 445 § 2 k.p.k. poprzez rozpoznanie wyłącznie apelacji prokuratora, podczas gdy wobec stwierdzenia „Nie zgadzam się z orzeczeniem sądu na mój wyrok” zawartego w ramach wniosku R. P. o uzasadnienie

z dnia 12 czerwca 2023 r. i niezłożenie kolejnego pisma przez skazanego, pomimo otrzymania przez niego odpisu wyroku z uzasadnieniem, takie sformułowanie należało traktować jako apelację skazanego w rozumieniu art. 445 § 2 k.p.k. i nakazywało rozpoznanie jej w granicach, o których mowa w art. 433 § 1 k.p.k.;

- tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 445 § 2 k.p.k. w zw. z art. 185c § 2 k.p.k. w zw. z art. 147 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez pominięcie apelacji wniesionej przez oskarżonego w ramach wniosku o uzasadnienie z dnia 12.06.2023 r. i w konsekwencji niedokonanie tzw. totalnej kontroli orzeczenia, a przez to nieuwzględnienie, iż w toku przewodu sądowego przed Sądem pierwszej instancji nie odtworzono zapisu obrazu i dźwięku z przesłuchania pokrzywdzonej K. G. -S. oraz nie odczytano protokołu z jej zeznań, podczas gdy odtworzenie obrazu i dźwięku oraz odczytanie protokołu było obowiązkiem Sądu pierwszej instancji, czego nie dostrzegł Sąd drugiej instancji, a co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia prawa skazanego do obrony;

- tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 185c § 2 k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. poprzez niedokonanie totalnej kontroli orzeczenia i nieuwzględnienie, iż Sąd pierwszej instancji dokonał oceny dowodu, który nie został wprowadzony do materiału dowodowego, bowiem nie doszło do odtworzenia na rozprawie nagrania z przesłuchania pokrzywdzonej K. G. -S., a zatem podstawę wyroku stanowił dowód nieujawniony w toku rozprawy głównej, co przeniknęło do treści wyroku Sądu drugiej instancji, podczas gdy waga powyższego uchybienia Sądu pierwszej instancji jest na tyle istotna, iż powinna prowadzić do uchylenia wyroku tego Sądu i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, z powodu konieczności przeprowadzenia przewodu sądowego w całości.

Obrońca skazanego wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Biskupcu i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, jako sądowi pierwszej instancji.

W pisemnej odpowiedzi na tę kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Olsztynie wniósł o uznanie jej za częściowo zasadną. Prokurator uznał za zasadny pierwszy zarzut kasacji, polegający na pominięciu rozpoznania przez sąd

odwoławczy apelacji własnej R. P. Prokurator przyjął, że pismo oskarżonego skierowane do Sądu Rejonowego w Biskupcu, zawierające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku należało potraktować jako apelację wprost, zawierało ono bowiem stwierdzenie, z którego wynikało, że R. P. nie zgadza się z wydanym w jego sprawie wyrokiem.

W toku rozprawy kasacyjnej prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie i skierowanie sprawy do tego Sądu w celu ponownego rozpoznania sprawy w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy okazała się w części zasadna i konieczne stało się uchylenie zaskarżonego nią wyroku Sądu odwoławczego i ponowienie rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym.

Pismo R. P. – oskarżonego w tej sprawie zawierające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Biskupcu zawierało cytowane już wcześniej zdanie - „Nie zgadzam się z orzeczeniem sądu na mój wyrok”. Sens tego zdania nie jest do końca jasny. Nie sposób z całą pewnością dociec czy jest to oświadczenie woli, zmierzające do zaskarżenia zapadłego w sprawie wyroku (wskazywać na to zdaje się wniosek o doręczenie uzasadnienia), czy tylko oświadczenie, co do treści samego wyroku. Zarówno obrońca – autor kasacji, jak i prokurator przyjmują, że oświadczenie tego rodzaju należy traktować jako tzw. apelację wprost. W kasacji i w odpowiedzi na kasację przytoczono szereg poglądów wyrażonych w tej kwestii w orzecznictwie i piśmiennictwie. Biorąc pod uwagę fakt, że R. P. nie jest prawnikiem i uwzględniając gwarancje oskarżonego w zakresie prawa do poddania skazującego go wyroku kontroli odwoławczej, stanowiska obrońcy i prokuratora uznać można za zasadne. Uchylenie obu sądów w tej sprawie polegało przy tym co najmniej na tym, że nie zwrócono się do oskarżonego o wyjaśnienie, jakie jest jego stanowisko w odniesieniu do wyroku Sądu Rejonowego w Biskupcu i konkretnie, czy wyraził w piśmie wolę zaskarżenia tego wyroku i zainicjowania kontroli odwoławczej.

Zarówno Sąd Rejonowy, do którego wpłynęło pismo, jak i Sąd Okręgowy, dokonujący kontroli odwoławczej, zignorowały oświadczenie oskarżonego, nie rozważając jego intencji. W tym stanie rzeczy nie sposób uznać pierwszego zarzutu

kasacji za chybiony. Pozbawienie strony – oskarżonego – prawa do kontroli odwoławczej i tym samym prawa do obrony stanowi rażące naruszenie reguł rzetelnego procesu, bez względu na charakter zgromadzonego materiału dowodowego i stopień prawdopodobieństwa ewentualnego uwzględnienia apelacji. Zignorowanie stanowiska oskarżonego spowodowało w tej sprawie, że rozpoznaniu w postępowaniu odwoławczym podlegał wyłącznie zarzut apelacji prokuratora i to w zakresie orzeczenia o karze, a konkretnie orzeczonego zakazu.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w części dyspozytywnej wyroku. W toku ponownego rozpoznania sprawy R. P. w postępowaniu odwoławczym konieczne będzie wyjaśnienie jego stanowiska w sprawie i ewentualne rozpoznanie jego apelacji.

Małgorzata Wąsek-Wiaderek Michał Laskowski Paweł Wiliński

[PGW]

[ał]